

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petlit vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petlit vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Ruska socialna demokracija v vojni.

Švedski list »Socialdemokrat« objavlja razgovor z znamenitim ruskim socialnim demokratom, ki je šel na poti v Svico preko Štokholma. Povedal je, da je ruska socialna demokracija po nazorih o sedanjem položaju razdeljena na tri smeri. Voditelji teh treh smeri se nahajajo v inozemstvu. Lenin zastopa najskrajnejšo smer in pravi, da vsa vojna prav nič ne briga socialne demokrate ali pa le mogoče kot priprava na rusko revolucijo. Linin je le internacionalist in niti najmanj nacionalist. Boj proti Nemčiji ni zanj nič, — boj proti carizmu vse. Plehalov zastopa drugo smer; ta meni, da ni nič enakega pomena kakor uničenje nemškega militarizma in imperializma ter celo želi podpirati rusko vladu v boju proti Nemčiji. Med tema dvema smerema, je smer, ki ji med drugimi pripada Akselrod. Ta smer ni zavzela nobenega odločnega stališča napram bojem Rusije proti zunanjim sovražnikom. Misli namreč na tak najlepši način izkoristiti možnost, da pride za Rusijo spomlad svobode ter stremi za tem, da se prenese politiška moč od ruske birokracije na druge sloje družbe, pa če bi bili ti tudi mogočnejši ruski državljani. Ker pa žive vsi voditelji, kakor omenjeno, v inozemstvu, niso njih nazori povsem merodajni v Rusiji za bojujočo socialne demokrate.

Značilno je zanje splošno zahteva, da naj se nemški vpliv v vseh oblikah odpravi vbodoče. Izvestitelj pravi dalje, da se v Rusiji popolnoma zavedajo nezmožnosti ruske birokracije; proti njej se v prvi vrsti bojujejo veleindustrijski krogi. Veleindustrijski ne marajo niti, da bi bili načelu bolj ali manj liberalni birokrati.

Zaraditega prihajajo možje kakor Krivosanj in Kozakov za mesto ministrskega predsednika komaj v poštev. Najbrže se sestavi vlada iz taborov, ki stoje za veliko stranko Oktobristov v dumi in ki ji pripadajo Gučkov in Rodzjanko. Vsa meščanska družba, izvzemši birokracijo, je, to meni vprašane, za vojno. Nezavedno kmetiško prebivalstvo pa ni ne za vojno in ne proti njej; zakaj to niti ne ve o čem je govorica. Toda ves politiško zavedni del naroda se zave, da bi končni poraz Nemčije imel neznošen gospodarski vpliv v Rusiji, ki bi pospeševal reakcijo, utrdil stališče birokracije in ustavil pričetni razvoj k svobodi. Nova vlada mora biti torej vlada narodne obrambe.

Sedanje stališče ruske socialne demokracije je opisal vprašane tako-le: »Osrednje vodstvo in frakcija v dumi nista spremenila svojega stališča.« — »Mi smo internacionalisti«, pravijo, »in nočemo ničesar slišati o nacionalizmu. Hočemo pa mir — za vsako ceno«. Socialistiška frakcija v dumi ne bo sicer zavzela stališča naravnost proti nadaljevanju vojne. Toda od tukaj pa do dejanskega sodelovanja pri ukrepih za narodno obrambo je še velik korak.

Friderik Engels.

Ob dvajsetletnici njegove smrti.

Vsaka stvar hoče živeti že po naravi. »Žival hoče živeti tako kakor je živela doslej, več ne zahteva«. Drugače je s človekom: »Čim bolj se razvija tehnika, tem bolj hoče človek živeti bolje. Ta volja, to hotenje označuje kulturnega človeka«. Te Kauckijeve besede so že različno pojašnjevali in šele v najnovšem času smo čitali razlago, ki priznava, da ga ni lepšega pa tudi ne bridkejšega hre-

penenja za človeštvo kakor hrepenenje po večji sreči in sicer neomejeno večji! Kakor resnična je ta beseda in kakor resnam obeta, ker takorekoč posvečuje naše stremljenje, moramo vendar vedno vedeti, da to stremljenje zbuja zunanje razmere, da ga morajo zbujevati, ker bi se človek sicer niti ne zavedal potrebe in možnosti tega stremljenja. Kdor hoče bolje živeti, mora najprej spoznati, da je boljše življenje kakršno ima sam ali mora vsaj spoznati, da njegovo življenje ni dobro. Kar pa velja za posameznega človeka, to velja tudi za cel razred. Tudi ta more ostati desetletja ali še dalje v nezavesti, v kateri nima ne zmožnosti ne namena, razmišljati o svojih razmerah, kaj šele primerjati svojo usodo z usodo drugih zemljanov. Gospodujoči razredi so vrhutega izvrstno poskrbeli, da širokim množicam ne prihaja na misel, da spadajo med kulturne ljudi, ki naj zahtevajo več od svojega življenja. Mnogo uspešnih pomočkov se porablja v ta namen; med prvimi je bila že od nekaj tolažba z onim svetom, ki je dajala človeškemu mišljenju povsem drugo smer ali ga vsaj odvrčala od razmišljanja o položaju. To je imelo in ima dve veliki prednosti za one. Delavstvo se ne zave svoje potrebe, ne stavi nobenih zahtev in je obvarovano pred revolucionarnimi željenji, in posedujočim se ni treba bati, da jim bo kdo očital, »da so oni moralno odgovorni za bedo«. Delavstvo se samo sebe ne zaveda, oni se pa delajo nezavedne.

Za trajno stanje teh razmer že zaraditega niso podani pogoji, ker je število delavstva pomembno v celotni družbi. Dolgo zatirane sile se zbujejo in sicer tem bolj in izdatneje, čim večja je zunanja spodbuda. Taka spodbuda je vsakdanji pogled na one, ki se jim že danes godi

LISTEK.

Nove določbe za osebni promet v vojnem ozemlju.

C. kr. deželni predsednik na Kranjskem razglša dne 5. septembra 1915 naslednja od c. in kr. poveljništva južno-zahodne fronte izdana določila:

Obseg južno-zahodne fronte se deli v ožje in širše bojno območje.

1. Ožje bojno območje obsega operacijski obvod, t. j. na Tirolskem območje proti sovražniku od črte Nauders, greben Centralnih Alp čez Brenner do Velikega Kleka, dalje Koroško, Kranjsko in Primorsko ter Reko z okolico.

2. Širše bojno območje obsega ostank južno-zahodne fronte, t. j. Predarlško, Tirolsko, severne črte Nauders, greben Centralnih Alp čez Brenner do Velikega Kleka, dalje Solnograško, Štajersko in Hrvaško brez županij (komitatov) Požega, Virovitica in Srijem.

Za potovanje v te kraje, v teh krajih in iz teh krajev veljajo od 10. septembra 1915 naprej naslednja določila:

Pod besedo potovanje je umeti potovanja vseh vrst (z železnico, z avtomobili, z vozovi, z ladjami, potovanje peš itd.).

Ožje bojno območje.

Zakonito predpisana dolžnost, da se mora izkazati na oblastveno zahtevo vsakdo o svoji osebi in istovetnosti, se mora izpolnovati v »ožjem bojnem območju« tako-le:

Prestop čez mejo.

Kot prestopi mejo »ožjega bojnega območja«, se mora izkazati s potnim listom, izdanim v zmislu dotičnih ukazov avstrijskega, oziroma ogrskega skupnega ministrstva, in z dovoljenjem pristojnega poveljstva (ta so: poveljstvo južno-zahodne fronte), operativno armadna poveljstva (poveljstva armadnih skupin), poveljstvo za deželno brambo na Tirolskem, armadna etapna poveljstva (poveljstva etapnih skupin) in trdnjavska poveljstva.

Kako se je izkazovati v »ožjem bojnem območju«.

A. V krajevnem prometu: t. j. v političnem okraju bivališča izkazanega obvezanca in po občinah, ki meje neposred-

no na ta okraj, s karto o istovetnosti. (Velja za en mesec, po preteku tega časa se podaljša na karti sami). B. V daljnem prometu: t. j. izven pod A. imenovanega območja z dovoljenjem za potovanje.

Izdajajoča oblast.

Izkazna pisma se smejo izdajati le osebam, ki so izdajajoči oblasti ali izdajajočemu poveljstvu znane kot popolnoma zanesljive in zaupanja vredne. Karte o istovetnosti, smejo izdajati: 1. Državne politične in policijske oblasti bivališča. 2. Etapna štacijska poveljstva. 3. Poveljstva žandarmerijskih postaj. 4. Zaupniki, ki jih postavi politična oblast v ta namen po posameznih občinah.

Dovoljenje za potovanje (v daljnem prometu) smejo izdajati: 1. Državne politične ali policijske oblasti bivališča po dogovoru z vojaškim poveljstvom (etapnim štacijskim poveljstvom, kolodvorskim poveljstvom). 2. Višja poveljstva po dogovoru z državno politično ali policijsko oblastjo.

Za vojaške osebe, kakor tudi za one državne, dvorne ali železniške uslužbenke, ki se izkažejo z uradnimi, s fotografijo in lastnoročnim podpisom opremlje-

bolje; ta spodbuda je nekako netivo, ki vnema množice in ki ga je vodilo na pravo pot le delavsko razredno gibanje ter ustvarilo iz njega blagoslov nosečo, kulturo pospešujočo osrečujočo silo. Organizirano delavsko gibanje izraža, da so delavstvo kulturni ljudje, ki hočejo bolje živeti, ki si hočejo priboriti boljše življenje. Toda kakor se mora ta volja zbuditi pri posameznem človeku, tako so se morali tudi pri njej ustvariti predpogoji za to voljo. Prvi predpogoj je podala kapitalistiška produkcija, čim je začela imeti več dobička od delavstva nego je izplačevala na mezdah. Drugi predpogoj, zavest, spoznanje na strani delavstva je pomagal zbuditi mož, čegar dvajsetletnico smrti smo obhajali dne 5. avgusta. Ta mož je bil Friderik Engels.

Ob mirnem času bi se bili takega spominskega dneva vredneje in hvaležno spominjali. Svetovna vojna pa zaposluje preveč našo pozornost, tako zelo, da ostaja le malo časa za spomine na minulo. Dogodki po vojni bodo pa vsekakor delavstvo zopet in zopet spominjali na to, koliko so dolžni delavci zahvale pisatelju knjižice o razvoju socializma od utopije do znanosti. Delavstvo bo moralo samo izvojevati osvoboditev nazorov vseh utopistiških primesi. Pri tem delu mu bo pomagalo lastno presojanje, trezna sodba vseh razmer. To je načelo proletarske taktike, ki smo se je učili od Friderika Engelsa, Marksovega najboljšega prijatelja. Ta dvojica mož je pokazala pot človeštvu do kulture. Karl Marks je bil, ki je leta 1893. na filozofskem potu napravil prvi korak. Z naše strani moramo stari svet popolnoma izvleči na dan in napraviti nov. Čim dalje puščajo dogodki mislečemu človeštvu, da se domisli, in trpečim, da se zbero, tem popolnejši pride na svet produkt, ki ga nosi sedanost v svojem naročju. In le dve leti po Marksovem klicu, da se delavstvo zavedi, se je lotil Engels, takrat mlad trgovec, zbrati svoje izkušnje in opazovanja, ki jih je pridobil v 21 mesecih na Angleškem glede žalostnega in veselega življenja britskega delavstva. V uvodu je Engels sam označil pomen svojega spisa »O položaju delovnega razreda na Angleškem«, kakor bi slutil: »Mi nemški teoretiki smo poznali resnični svet mnogo premalo, da bi nas bile te dejanske razmere neposredno navedle k reformam te »slabe

resničnosti«... Mi Nemci bi morali pred vsemi poznati dejanske razmere tega vprašanja. In čeprav proletarske razmere v Nemčiji niso razvite do takih razrednih stopinj kakor na Angleškem, imamo pravzaprav vendar enak socialni red, ki se prej ali slej istotako razvije do enakega vrhunca, do kakršnega so se razvile na oni strani Severnega morja.

V živih, dasi preprostih besedah opisuje Engels razmere angleškega proletariata, o vplivu velike industrije na delavstvo, ter prihaja do sklepa, da se bo priznalo, »da se angleško delavstvo v tem položaju ne more čutiti srečno, da njega položaj ni nikakor tak, da bi utegnil v njem človek ali cel razred ljudi človeško misliti, čutiti ali živeti. To stanje ne bo in ne more biti trajno. Delavci ga ne marajo. Oglejmo se, kaj pravijo o tem stanju sami.« — »Delavska gibanja« je naslov drugemu poglavju. Z njim kaže poleg Marksa največji socialistički teoretik socializma delavstvu pot v organizacijo, k združevanju. Njegova metoda uči, da treba obstoječe življenske razmere dobro razpoznati in porabiti svoje spoznanje v prosep bodočega dela. Ta njegova metoda se je obnesla tako, da so jo pozneje porabljali po vseh srednjeevropskih gibanjih za strokovna društva. Friderik Engels si je postavil s tem tudi pri strokovnih organizacijah s svojim delom spomenik, ki nam še danes služi kot navodilo in krepilo.

Vojni ujetniki v pre-mogovnikih.

Centralno društvo rudniških posestnikov je zaprosilo, da bi smelo porabljati vojne ujetnike v podzemeljskih premogovnikih. Vojno ministrstvo je izjavilo, da to dovoljuje iz naslednjih razlogov: Zaradi vedno novih naborov vedno bolj primanjkuje delavcev v rudništvu. Najprej se dovoli za to delo 500 do 1000 vojnih ujetnikov. Drugi vzrok je pa, ker tudi v Rusiji porabljajo vojne ujetnike v rudnikih.

Za vojne ujetnike se plačuje enak znesek kakršen je zaslužek prostih delavcev v istem obratu in ob enakih razmerah. Od tega plačila naj se pokrijejo vozni stroški, preskrba vojnih ujetnikov in osta-

nek pa ostane vojnemu ujetniku, ki se deloma izplača, deloma pa shrani zanj.

Pri bratovskih skladnicah se vojni ujetniki ne zavarujejo, torej odpadejo prispevki za bratovsko skladnico. Ministrstvo za javna dela priporoča rudniškim posestnikom, da naj sedaj tudi rudoslode in odkope bolj pospešijo, kakor so jih pospeševali doslej, ker niso imeli dovolj delavcev. Vojnih ujetnikov ni porabljati ločeno od drugih delavcev, marveč jih prideliti domačim delavcem kot pričetne kopače, voznike. Nikakor se pa ne sme postavljati ne vojnih ujetnikov ne domačinov.

O kongresu angleških strokovnih organizacijah.

Minoli teden je zboroval na Angleškem v Bristolu kongres angleških strokovnih organizacij. »Trade Unions« kakor imenujejo na Angleškem to organizacijo, ki je največja delavska zveza, in šteje nad 2,750.000 članov. Poslala je na kongres 550 delegatov. Kongres se je pečal zlasti z dvema važnimi vprašanji: z vojaško obveznostjo in z mirovno akcijo. Značilna je ta zadeva tudi zaradi tega, ker so v angleškem koalicijskem ministrstvu trije zastopniki parlamentarne odbora te organizacije, in sicer poslanci Henderson, Roberts in Brace.

Med govorniki, ki so se zavzemali za sedanje prostovoljno nabiranje vojakov in nastopili proti vojaški obveznosti navajajo poročila: Brovomlija (strojni kovač), Hodga (livar in vodja parlamentarne frakcije za delo), Tvoiet (rudar), Purchase (kmetiški delavec), Morison (sedlar), Turner (tkalec) in Cheesman (poštni uslužbenec).

Kongresu je bila predložena naslednja resolucija: »Kongres izjavlja, da je zaradi neizmernih izgub na zemlji in na morju bridko ganjen ter nujno priporoča vsem onim, ki cenijo svetost človeškega življenja, da se zavzamejo za ugotovitev miru, ki bo primeren narodni svobodi in časti. Kongres pozivlja dalje parlamentarni odbor, da sestavi in podpira mirovne pogoje, ki bodo ustrezali interesom delavskega razreda ter naj pove odločno vladi, da nujno treba natančno pojasniti vzroke vojevanja«.

nimi legitimacijami, te naredbe ne veljajo.

Prisilne odredbe.

Za pristop v okrajno glavarstvo puljsko je treba razven predpisanih legitimacij še posebnega dovolila vojnega ministrstva, mornariške sekcije vojnega ministrstva, kakega armadnega poveljstva, armadnega etapnega poveljstva ali poveljstva vojnega pristanišča. Isto velja za pristop v trdnjavski prostor Tridenta. Trdnjavska poveljstva v Tridentu in Rivi smejo določevati, koliko časa se smejo muditi tam osebe, ki pridejo v trdnjavsko območje.

Osebe, ki se tem dolžnostim o izkazovanju ne bi pokorile, so oddati pristojni politični ali policijski oblasti ali pristojnemu sodišču, da se kaznujejo ali pa odpravijo.

Širše bojno območje.

Vstop in izstop za potovanje vsake vrste (z železnico, avtomobilom, peš itd.) je dovoljen le s potnim listom. V tem mora biti klavzula: »Z dovoljenjem, stopiti na širše bojno območje ali zapustiti ga. Velja do« (To dovoljenje velja kvečjemu tri mesece). Dovoljenje izdajo, oziroma podaljšajo oblasti, ki izdajajo

potne liste. Dovoljenje, stopiti na širše bojno območje ali zapustiti ga, se sme dati le brezpogojno zanesljivim osebam.

Za vojaške osebe, kakor tudi za one državne, dvorne ali železniške uslužbenice in njih svojce, ki se izkažejo z uradnimi, s fotografijo in lastnoročnim podpisom opremljenimi legitimacijami, te naredbe ne veljajo. Promet po širšem bojnem območju samem ni prav nič oviran. Zakonito predpisana dolžnost, da se mora izkazati na oblastveno zahtevo vsakdo o svoji osebi in istovetnosti, se pa mora izvrševati strogo tudi za ta prostor. Izvrševanje bodo nadzirali vsi kontrolni organi kar najstrožje.

Pripombe.

Izrecno se opozarja na to, da naj ima vsakdo, če tudi ne zapusti svojega bivališča, vsak čas pri sebi zgoraj omenjeno izkaznico o istovetnosti, da se more ž njo izkazati, če to od njega zahtevajo upravičeni organi.

Prošnje za izdajo dovoljenja za prekoračenje meje ožjega bojnega območja se morajo vedno vložiti potom pristojne politične okrajne oblasti, oziroma c. kr. policijskega ravnateljstva ali vojaških poveljništev, in sicer pismeno ter le v zelo

izvanrednih in posebno nujnih slučajih brzojavno na pristojno c. in kr. armadno etapno poveljstvo (poveljstvo etapne skupine). Pismenim prošnjam se mora priložiti redno izdani potni list. Pri prošnjah, ki se naj odpravijo brzojavnim putem, je priložiti potni list posredujočemu političnemu oblastvu, oziroma policijskemu ravnateljstvu ali vojaškemu poveljstvu.

Legitimacije se morajo nemudoma pokazati osebam, ki so upravičene za revizijo. Za revizijo legitimacijskih dokumentov so upravičeni v to posebno določeni častniki in orožniki, dalje policijski agenti, vojni orožniki, straže in poveljniki kolodvorov (kolodvorski častniki).

Prepustitev legitimacijskih dokumentov drugim osebam, kakor onim, na katere se glase, se bo najstrožje kaznovalo.

Zguba potnega lista se mora naznaniti vedno, in sicer z napovedjo imena in osebnega popisa izgubitelja, oblasti, ki je izdala potni list; ona mora obvestiti o tem pristojno armadno etapno poveljstvo (poveljstvo etapne skupine). Tudi izgubo drugih legitimacijskih dokumentov je naznaniti oblastvu, katero jih je izdalo.

Kadar poteče veljavnost legitimacijskih dokumentov, jih je treba oddati.

Na kongresu je govoril tudi Ramsey Macdonald, ki je pozival delavstvo, da vztraja, da nastopi za mir šele tedaj, ko nastopi gotovost častnega miru za Angleže. Delavstvo naj ostane edino, da se bō moglo, ko nastane mir zopet uspešno bojevati za svoje pravice.

Pacifistično resolucijo kongres ni sprejel, marveč se je pridružil nazoru, da je Anglija v nevarnosti in da treba vztrajati v obrambi, ki ga je sprejel kongres v obliki resolucije z večino.

Iz tega sklepa je razvidno, da se je angleško delavstvo postavilo na enako stališče kakor so se nekatere celinske delavske organizacije, hoteč s tem doseči ugled svoji organizaciji in ji ohraniti v sedanjih časih slovo, po vojni pa sijajne bodočnost v boju za pravično delavsko stvar.

Nevtralna razmišljanja o miru.

Nevtralni listi kaj radi pišejo o možnosti bližnjega miru. Prav nič ne dvomijo, da ne bi bili centralni državi pripravljene skleniti časten mir. Toda tudi zagotovila državnikov četverozeve, da ni misliti na mir, dokler niso izpolnjeni pogoji, o katerih smo že itak večkrat pisali, ne umeva nihče dobesedno, marveč se opazja, da je ton manj prevzetan ter da so nasprotniki glede svojih zahtev bolj popustljivi. Švedski list opozarja iznova na to, da je londonski »Economist« pisal, kako kažejo različne okoliščine, da ponehava napetost, kar utegne naznanjati velike diplomatske namene. Obenem opazamo, da se je sodba v londonskih listih glede vojnega položaja jako spremenila tako glede izida kakor tudi glede namenov vojne. Zdi se, da se pojavlja treznejše presojanje. Zlasti spoznavajo na Angleškem, da ni mogoče Nemčijo uničiti. Takorekoč očitviden je že namen, da se sklene mir, s katerim bi ostalo razmerje med zahodnimi in centralnimi državami domala nespremenjeno in bi se vojni stroški zvalili zlasti Rusiji na rame.

Znani mirovni prijatelj dr. Alfred H. Fried pravi, da je kaj mogoče, da se sklene nenadoma mir. Spominja na to, da je bil portsmouthski mir dne 6. septembra 1905, ki je ustavil rusko-japonsko vojno, tudi sklenjen nepričakovano, čeprav so tik pred tem dogodkom tako govorili in pisali, kakor da bi utegnila vojna trajati še leto dni.

Fried smatra, da sta že nemški kancler nedavno v svojem govoru in Grey v odgovoru pričela prvo razmotrivanje o miru. Grey predvsem ni odklanjal zahteve po svobodi morja. To je središče idej, ki postaja važno zlasti, ker se je jela pojavljati tudi Amerika kot tretji interesent. Neki Friedov izvedenec piše iz Amerike: »Drugi nadepolni element za položaj se smatra dejstvo, da je stopila Amerika glede zahteve svobodnega morja na stran Nemčije. To je eden izmed namenov, za katere se bojuje Nemčija in ki se more uresničiti le potem mednarodne akcije, do katere ima ključ Amerika. Zato silimo, da skliče konferenco nevtralnih narodov ameriška vlada, ker mislimo, da izidejo iz te konference početki nove svetovne organizacije, ki bo osigurala svobodo morja in jamčila vsem državam varnost pred napadi, ki bo važen korak ne le za čas nevojevanja, marveč konča sedanjo vojno in utegne jamčiti tudi za resnični mir, ki bi pomenil konec mednarodne anarhije.«

Svetovna vojna.

Na italijanskem bojišču se vrši večinoma običajno bojevanje.

Uradna poročila nam poročajo med drugim:

Z dne 10. t. m.: Včeraj popoldan in zvečer so Italijani večkrat ljuto napadli tolminsko mostišče, bili pa so vsakokrat s težkimi izgubami ob naših ovirah odbiti. V doberdobskem odseku so naše čete kakor vedno odbile običajne sovražnikove približevalne poskuse. — Včeraj je bila naša torpedovka 51 pri rekognosciranju od sovražnega podmorskega čolna torpedirana in na sprednjem delu poškodovana. Torpedovka je prispela v pristan, ki ji služi kot oporišče.

Z dne 11. t. m.: Po dolgem času je razvijala sovražna artiljerija zopet včeraj prvič živahno delavnost na celi pomorski fronti. Južnozahodni odsek Doberdobske planote je skušal sovražnik napasti danes ponoči v fronti Vermeljank hrib Kosič.

Z dne 12. t. m.: Kakor smo pričakovali, je prišlo včeraj na primorski fronti in sicer posebno v njeg severnem odseku do vrste večjih bojov, ki so se vsi končali s popolnim neuspehom napadajočih Italijanov. V bovški kotlini niso mogli sovražniki s svojim, znova pričetim infanterijskim napadom sploh nikamor naprej. Nasproti Jablonici je prisilil naš ogenj sovražnika, da se je v begu umaknil. Takisto smo odbili napadalne poskuse italijanskih oddelkov, ki so se vgnezdili južno od Javorčka. V ozemlju Vršiča je divjal boj ves dan ljutejše kakor kdaj. Tu so odbili šentpöltenski domobranci s preskušeno hrabrostjo sovražni napad. Zopet so ostale vse pozicije trdno v naših rokah; polje pred njimi je pokrito z mrtvimi Italijani. Južni del tolminskega mostišča se je nahajal zopet pod močnejšim ognjem. Kakor se je sedaj pokazalo, so se udeležili tu dne 9. septembra izvršenega napada na sovražnikovi strani 7. pehotna divizija, ena skupina alincev in 2 polka bersaljerov. Italijanski pehotni polk št. 25 je izgubil pri tem sam okrog 1000 mož. V odseku Doberdob smo, kakor vedno, odbili več sovražnih sunkov ob eksponiranem delu visoke planote. Na tirolski fronti so napadali včeraj popoldne in danes Italijani v skupinah do enega bataljona brezuspešno naše pozicije v dolini Popena in ozemlju Christallo v odseku zapadno od Monte Piano.

Z dne 13. t. m.: Na primorski fronti so se boji v prostoru Bovec in Tolmin nadaljevali včeraj z nezmanjšano ljutostjo. Zopet so bili vsi napadi s težkimi izgubami za Italijane odbiti, zopet so obdržale naše čete vse svoje pozicije brez izjeme. V bovškem prostoru je sovražnik potem, ko se je ponesrečil dopoldanski napad na Rombon in poskus, predreti našo fronto na pobočju gorovja, navalil popoldan s svojimi silami z jugozapada sem proti Javorčku in planini Golobar. Proti večeru je bil ta sunek odbit. Italijanska artiljerija je obstreljevala tu kotline, kjer se je zbirala njena lastna pehota in sicer z vidnim učinkom. V gorovju Veršič, kjer je sovražnik že v predvčerajšnjem boju izgubil nad 500 mož, se je včeraj popoldan zopet eden napad ponesrečil. Tolminko mostišče so Italijani štirikrat brezuspešno napadli. Dalje proti jugu vlada razmeroma mir. Na tirolski fronti se je sovražnik ravnatoko brezuspešno znova poskušal približati naši poziciji Popena, kakor poprej vedno. Pred obmejnim mostom leži daleč nad sto mrtvih Italijanov.

Z dne 14. t. m.: Po brezuspešnih italijanskih napadih zadnjih dni, je nastal v

večjih bojih pri Bovecu in Tolminu odmor. Pri Plaveh je napadla naša artiljerija s svojim ognjem sovražnika ter ga pregnala na več kilometrov širokem delu fronte. Bežeči Italijani so imeli velike izgube. Na tirolski fronti smo odbili poskuse slabjših sovražnih oddelkov, napasti našo pozicijo pri obmejnem mostu v dolini Popena, južno od Schluderbacha in v ozemlju Tonale. Sploh pa vlada na jugozahodni fronti mir.

Na ruskem bojišču napreduje avstrijska in nemška ofenziva, dasi je odpor ruskih čet zlasti v izhodni Galiciji in severu tupatam večji. Uradna poročila z dne 12., 13. in 14. t. m. nam poročajo med drugim:

Naše, v Voliniji se boreče vojne sile so prekoračile včeraj Gorim pri Derazmu in Ikvo pri Dubnu. Ruski napadi pri Tarnopolu postajajo ljutejši. Severozapadno od mesta se je posrečilo sovražniku vdreti v naše strelske jarke ter zavzeti vas Dolžank, toda nemški in honvedski bataljoni, ki so prihiteli iz sosednjega odseka, so prijeli sovražnika na obeh bokih, osvojili imenovano vas nazaj ter vrgli Ruse zopet na njihove obmostne pozicije. Sovražnikove izgube so velike. Tudi sovražne sunke, jugozapadno od Tarnopola, smo odbili.

Pri armadni skupini generala feldmaršala von Hindenburga na fronti med Dvino in Merečom (ob Njemenu) so dobili boji na posameznih mestih večji obseg. Znova smo ujeli 1800 sovražnikov in uplenili 5 strojnih pušk. Med Jezjeri in Njemenom so trajali trdovratni boji ves dan. Šele danes zjutraj je opustil sovražnik nadaljni odpor. Zasedujemo ga. Ob Zelvijanki so sovražne črte na več točkah predrte. Sovražnik je izgubil 17 častnikov in 1946 mož kot ujetnike ter 7 strojnih pušk. Rusko poročilo z dne 10. septembra govori o bojih ruske garde severno od Abelov (42 kilometrov zapadno od Dvinska); nemške čete se tega boja niso udeležile, pač pa smo ugotovili rusko gardo severozapadno od Vilna, jo napadli ter porazili. O zmagi dveh ruskih vojakov nad 6 Nemci ob izlivu Zelvijanke, katero omenja isto rusko poročilo, ni dobilo nemško armadno vodstvo nikakega poročila. — Armadna skupina generala feldmaršala princa Leopolda Bavarskega je v tesnem sodelovanju z desnim krilom armadne skupine generalfeldmaršala von Hindenburga so bile zavzete sovražne pozicije, izhodno od Želve. Želvijanka je tudi pri Košelih prekoračena. Ob cesti Bereza-Kartusa-Kosovo in Slonim je sovražnik poražen. Armadna skupina je ujela 2759 neprijateljev ter ugrabila 11 strojnih pušk. — Armadna skupina generala feldmaršala von Mackensena napada na obeh straneh železnice v Pinsk. Nekatero prednje pozicije so bile danes ponoči z napadom zavzete.

Ruski napadi na našo izhodno-gališko fronto trajajo naprej. Ob izlivu Sereťa smo odbili močne sovražne sile. V boju je prišlo na več točkah do borbe na nož, na pest v strelskih jarkih. Severozapadno od Strusova se je ponesrečilo več ruskih sunkov v križnem ognju naših baterij, druge smo odbili z bajonetom. Ponoči so zavzele pri Tarnopolu se boreče zavezniške čete na višinah izhodno od Kozłowa in Jezierne prirejeno pozicijo, ki se priključuje naši na izhodnem bregu Stripe se nahajajoči fronti. Sovražnik ni motil našega kretanja. Pri Novem Aleksiniewu se vršijo ljuti boji. — Izhodno od Dubna so prodrle naše čete do železnice. V okolici Derazna smo sovražnika na več točkah porazili; pri tem se je posebno odlikoval dunajski domobranski

pešpolk šte. 24. — C. in kr. bojne sile na Litavskem so ujele pri svojem predvčerajšnjem jurišu 9 častnikov in 1000 mož ter uplenile 5 strojnih pušk.

Armada skupina generala feldmarsala von Hindenburga na levem bregu Dvine med Fridrihštatom in Jakobštatom je sovražnika na več točkah porazila. Dalje proti jugu se nam je izognil. Sledeče mu nemške prve čete so dospele do ceste Eckengraben (30 km jugozapadno od Jakobštata) -Bakiški. Tudi med cesto Kupiški-Dvinsk in Vilijo pod Vilnem je napredovanje v brzem toku. Železniška proga Vilno-Dvinsk-Petrograd je bila na več točkah dosežena. V loku, ki ga tvori Njemen izhodno od Grodna, smo zasledovali naprej. Ob dolnji Zelvijanki je odbitih več močnih sovražnikovih protisunkov. Ujeli smo včeraj nad 3300 neprijateljev ter ugrabili 1 top in 2 strojni puški.

Armada skupina generala feldmarsala princa Leopolda Bavarskega je ujela nad 1000 Rusov. Odpor sovražnika je strn na celi fronti. Zasledujemo ga v smeri na Pinsk. — Nemške čete so včeraj krvavo zavrnile več močnih sovražnih napadov zapadno in jugozapadno od Tarnopola ter so ujele pri tem par sto sovražnikov. Ponoči smo zavzeli ugodno pozicijo nekaj kilometrov zapadno od dosedanje, ne da bi nas bil pri tem motil sovražnik.

Položaj v izhodni Galiciji je neizpremenjen. Sovražnik je napadel danes zjutraj našo fronto ob Stripi, pa je bil odbit. — Tudi v Voliniji so Rusi pripeljali nove čete ter prešli na številnih točkah k napadu. Medtem ko boji pri Novem Aleksinjevu še trajajo, smo vrgli sovražnika pri Dubnu ob odseku Dubielni povsodi z velikimi izgubami nazaj. — Naše, na Litavskem se boreče vojne sile, so pri zasledovanju sovražnika prekoračile nižino Grivde južno od Slonima.

Armada skupina generala feldmarsala von Hindenburga prodira na fronti med Dvino in Vilijo, severo-zapadno od Vilne med boji naprej. Ujeli smo 5200 sovražnikov ter uplenili 1 top, 17 municijskih voz, 13 strojnih pušk in mnogo prtljage. — Tudi izhodno od Olite napreduje naš napad. V loku, ki ga tvori Njemen, severo-izhodno od Grodna, smo dospeli pri zasledovanju na pol pota do Lide. Dalje proti jugu se bližamo odseku Sčare. Ponoči smo obmetavali kolodvor Lida z bombami. — Dne 12. septembra so izvršili nemški hidroplani napad na ruske pomorske bojne sile v zalivu Rige ter na Rigo-Dünamünde. Eden hidroplan je zapazil pred zalivom sovražno ladjo, ki služi hidroplanom za oporišče, ter jo je uspešno bombardiral. Opazili smo, da je ena bomba zažgala. Neko drugo letalo je z bombami napadlo torpednega rušilca ter ga enkrat zadelo. Tretje letalo je zapazilo v anensberškem zalivu ladjo za hidroplane ter jo dvakrat zadelo. Četrtemu letalu, ki se je moralo pri Zerelu boriti z dvema sovražnima aeroplanoma, se je posrečilo se približati nekemu rušilcu ter ga zadeti. Peti hidroplan je zadel pred Vindavo na dva pod vodo se nahajajoča Mčolna ter je vrgel na nju dve bombi. Učinek ni bilo mogoče konstatirati. Zadnje letalo je šestkrat zadelo delavnice in stavbišča ladjedelnice Mühlgraben v Dünamünde, kjer se grade torpedovke za rusko mornarico. Eno letalo je srečalo v zalivu Rige neko rusko jadrnico. Ladja je bila potopljena, posadka se je rešila.

Iz vojnega poročevalskega stana javljajo: Na jugozapadnem delu ruskega bojišča še ni ponehala ruska protiofenziva. Zdi se, da so Rusi dobili nova ojačenja. Z ozirom na splošni položaj v izhodni Galiciji je kazalo, umakniti hudim napadom izpostavljene čete nemške armade gene-

rala Bothmerja pri Tarnopolu na visočine izhodnega brega Strype in sicer na obe strani ceste, vodeče iz Tarnopola čez Jeziarno, oziroma Kozlov. Te pozicije so bile že pred nekaj časom pripravljene in tu se bo ruski val razbil. Tudi proti armadi Böhm-Ermolli so nastopile znatne ruske sile, tvoreče desno krilo tistih čet, ki so pri Tarnopolu v zapadni smeri napadle. Na obeh straneh Aleksinjca so bili že spopadi, odločitve pa še ni. Armada Puhallo nadaljuje svojo ofenzivo vzlic ruskemu upiranju. Na južnem krilu naše fronte ob Seretu je armada Pfanzer-Balutin, dasi so jo napadle znatne ruske sile, ohranila svoje pozicije blizu izliva Sereta. Ni dvoma, da ima z znatnimi ojačenji poskušana ruska protiofenziva politične namene. Rusi so v dosedanjih bojih ueli jako velike izgube.

»Kölnische Zeitung« piše, da se položaj v izhodni Galiciji pojasnjuje. Cilj ruskih operacij, prebiti fronto in s tem vplivati na napredovanje združenih armad v Voliniji, je popolnoma ponesrečil, kajti na volinjski fronti se boji dosledno dobro razvijajo.

»Lokalanzeiger« poudarja predvsem, kako odkritosrčno je avstrijsko uradno poročilo javilo premestitev avstrijske fronte na Strypo. Rusom je iz lahko umljivih političnih nagibov ležeče na tem, da bi svoje, v trdnjavskem trikotu potrebnejše sile, osredotočili na to strategično manj važno točko, toda vodstvo združenih armad ni imelo vzroka, da bi svoje na severu uspešno delujoče sile v trenutku največjega napora premestila na drug kraj samo za to, da bi se preprečil nekavav umik na razmeroma nepomembnem ozemlju. V sedanjem stadiju neprestanega zasledovanja sovražnika je bilo največje važnosti, da se ni plačala z nepotrebnimi žrtvami ohranitev prostora, ki se bo vsled dogodkov v soseščini naravnim potom zopet pridobil. Napori Rusov ob Seretu niso imeli tega uspeha, ki so ga Rusi pričakovali, da bi namreč preprečili prodiranje združenih armad v trdnjavski trikot.

Iz Curiha javljajo: Po odhodu na San prve ruske armade, namenjene pred Dardanele, sredi junija, in ki ji je poveljeval general Ešenburg, so Rusi pripravili v Odesi drugo armado, broječo 9 do 11 divizij, ki naj bi šla pred Dardanele. Zdaj so te divizije odposlane na obrambo Besarabije. Zapovednik jim je general Renenkampf.

Na francoskem bojišču ni bilo posebno važnih dogodkov. Uradna nemška poročila z dne 11., 13. in 14. t. m. poročajo:

Na večjem delu fronte živahno delovanje artiljerije. Uspešne razstrelitve v Champagni in v Argonah so povzročile v francoskih jarkih močne poškodbe. Sovražni letalci so bombardirali Ostende. Škode niso povzročili in nikdo ni bil ranjen. Ponoči smo bombardirali londonske doke ter njihovo okolico z vidnim uspehom. — Pri Courtrai smo sestrelili sovražno letalo, neko drugo pa nad gozdom pri Manteautonu, severno-zapadno od Verduna. Letalci prvega so ujeti, letalci drugega mrtvi. — V zadnji noči smo izvršili zračni napad na utrdbe v Southendu. — Med deloma zelo živahno delavnostjo artiljerije je potekel dan sicer brez bistvenih dogodkov. Slaboten francoski sunek na hišo ob jezu pri Satigneulu, severo-zapadno od Rheimsa, smo odbili. — Na Trier, Mörchingen Chateau-Salins in Donau-Eschingen so sovražni letalci metali bombe. Pri Donau-Eschingenu so obstreljevali s strojno puško neki osebni vlak. Nekaj oseb je ubitih, oziroma ranjenih. Iz brodovja, ki se je pojavilo nad

Trierom, smo pri Lounneringu, jugo-zapadno od Fentscha, sestrelili eno letalo.

Tudi Francozi so obiskali nemška mesta z zračnimi vozili.

Turški uradni poročili z dne 13. in 14. t. m. pravita:

V odseku Anaforta je streljala naša artiljerija uspešno na neki sovražni polk v okolici Kavalkotepe, na sovražna taborišča pri Slanem morju in na sovražne kompanije, ki so prodirale v skupinah pri Sedil Bahru in je razpršila te čete. Naš ogenj je prisilil neko sovražno križarko in sovražne torpedne čolne, ki so se hoteli bližati posamezno bregu, da so se oddaljili. Na drugih frontah nič pomembnega.

V odseku Anaforta-Ariburnu so izvršile naše izvidne kolone ponoči od 12. na 13. september na raznih točkah učinkujoče presenetljive napade na sovražne strelske jarke. Dne 13. septembra je naša artiljerija uspešno obstreljevala zbirališča sovražnih čet ter aprovizacijske kolone ter jih, prizadejavši jim izgube, razpršila. Pri Ariburnu smo uničili eno sovražno artiljerijsko pozicijo ter dve dobro utrjeni opazovalni točki. Pri Sedil Bahru je sovražna artiljerija pol ure brezuspešno obstreljevala naše strelske jarke v centru. Na ostalih frontah ničesar pomembnega.

Domači pregled.

»Zarja«. Z lepakov izvemo, da je izšla v nedeljo dne 12. t. m. zopet »Zarja« v Trstu. Ker pa ni bilo črkostavcev, je prekinila svoje izhajanje ter je šele dne 16. t. m. zopet izšla in bo izhajala dalje redno kot dnevnik. Sodrugi, storite svojo dolžnost!

Skrbite za pravilne legitimacije! Vsi, ki prihajate v Ljubljano, preskrbite se pred odhodom doma s pravilnimi legitimacijami. Kdor pride iz drugega okraja v Ljubljano, mora imeti modro legitimacijo, vzorec B. Bele legitimacije veljajo le za oni okraj, v katerem dotičnik stanuje. V Ljubljani veljajo bele legitimacije izjemoma poleg ljubljane tudi za celo ljubljansko okolico.

Vpoklic 43 do 50letnih. Vojni minister je rekel deželnemu glavarju gorenjavstrijskemu, da se, če bo le mogoče, odloži vpoklic 43 do 50letnih od 15. oktobra na 15. november in da ne bodo vpoklicani vsi naenkrat, nego v oddelkih, in sicer najprej 43 do 46letni.

Prodaja petroleja. Mestna vojna prodajalna ljubljanska je pričela prodajati petrolej po 56 vin. liter. Dobivajo ga samo stranke, ki imajo izkaznice za vojno prodajalno.

Prodaja moke v vojni prodajalni. Mestna vojna prodajalna zopet oddaja moko ljubljanskim trgovcem v prodajo.

Preskrba ljubljanskega mesta s krompirjem. Aprovizacijski odsek občinskega sveta ljubljanskega je v zadnji seji storil važne sklepe radi preskrbe našega mesta s krompirjem. Sedaj je tudi c. kr. vlada privolila, da se bo večje množine krompirja dobilo iz kranjskega sodnega okraja, tako, da ni prav nobene skrbi več, da bi vsakdo ne prišel do krompirja. Mestna aprovizacija je začela z razprodajo krompirja nadrobno. V Šolskem drevo-redu se je na stojnici prodajal 1 kg po 8 vinarjev. Prihodnje dni izide razglas mestnega magistrata radi naročanja krompirja na poljubne množine. Naročil bo lahko vsakdo. Prodajal se bo krompir najbrž po 8 K 100 kg. Svetujemo občinstvu, naj nekoliko potrpi in naj nikar drugod ne naroča krompirja po pretiranih ali celo oderuških cenah. Preskrba krompirja po mestnem magistratu je zagotovljena.

Zaplemba imetja. V soboto je uradni list priobčil razglas c. kr. deželnega kot kazenskega sodišča v Gradcu, da je v zmislu § 2. drž. zak. št. 156, zaplenjeno premoženje ljubljanskih trgovcev Franca Petriča in Alojzija Rasbergerja, ki sta osumljena vohunstva po § 321. voj. kaz. zakona. S tem sta Franc Petrič in Alojzij Rasberger izgubila za čas zaplembe pravico, razpolagati s svojim premoženjem med živimi. Zaplemba je zaukazana, da se zagotovi morebitna odškodnina državi.

Konfiskacija imetja. V »Smotri Dalmatinski« beremo, da je c. kr. sodišče v Splitu konfisciralo vse premoženje dr. A. Trumbiča, dr. Julija Gazzarija in dr. Iva de Giulli, znanih voditeljev »Jugoslovanske lige«.

Do nadaljne odredbe ne sme noben moški od 17. do 50. leta iz Primorske, če nima posebnega dovoljenja, ženske, otroci in starčki pa si morajo preskrbeti na policiji potni list s sliko.

Spomenica avstrijske strokovne komisije. V soboto dne 11. t. m. sta po naročilu avstrijske strokovne komisije predložila strokovni tajnik Anton Hueber in poslanec sodrug Karl Seitz ministru za notranje stvari obširno spomenico. Spomenica razpravlja o razmerah v delavskem življenju, ki jih je povzročila vojna ter nasvetuje uredbe in priprave, ki so potrebne, da se te posledice omilijo med vojno in po vojni. Spomenico smo že zadnjč omenili.

Sladkor. Ob začetku sladkorne centrale 14. julija je imelo prebivalstvo po fabrikah na razpolago 1.420.000 meterskih stotov sladkorja, polovico po stari ceni na podlagi 79 K, ostalo po novi 88 K 50 vin. Sladkorja se porabi silno veliko, proti lanskemu juliju in avgustu se je več porabilo 450.000 meterskih stotov; za prevoz sladkorja je bilo treba 13.000 železniških voz. Vsled zvišane porabe je zmanjkalo nekaj pri nas običajnih vrst sladkorja, zato se je prepovedal izvoz gotovih za tujo porabo izdelanih vrst. Sedaj pridejo pri nas v prodajo te tuje vrste za približno običajne cene. Rafinerije pa bodo začele letos bolj zgodaj z delom in tako bomo že oktobra zopet dobili stare domače vrste sladkorja. Zvišanje porabe sladkorja ne temelji na draginji drugih živil, ampak se konsumentje najbrže zalagajo za daljšo dobo, kar je čisto nepotrebno in nespametno, ker sladkorja je dovolj in cene ostanejo celo leto iste. Preveliko zalaganje zavira samo redno in enakomerno preskrbo vseh konsumentov.

Italijanski vohuni. Razglas poveljujočega generala na Koroškem pravi, da znamenja kažejo, da imajo italijanski vohuni sredstva, ki jim omogočujejo, da poročajo nasprotniku v par urah. Kdor izsledi tako sporazumno sredstvo in dá poročilo, ki omogoči prijeti storilca, dobi 5000 K nagrade. Tudi na Kranjskem naj v tem oziru vsak stori svojo dolžnost!

Dražbenim potom bo v kratkem prodan Sentjanski premogovnik na Dolenjskem, obstoječ iz 48 rudniških parcel, 181 prostosledov, 100 oralov zemljišč, 14 hiš itd., popolnoma urejen in v prometu. Cenilna vsota znaša 1.858.278 K in najnižji ponudek, pod katerim ne more biti prodan, samo 619.426 K. Premog, ali saj v globočini, šteje k rujavemu, toda boljše vrste premogu, ter ga je v izobilju na sto in sto leta dovolj.

Zaseben promet v poštnih ovojih je po odloku trgovskega ministrstva z dne 9. t. m. (št. 28.014) zopet dovoljen. Zavoji ne smejo biti težji kakor 5 kg in nad 60 cm široki. Nedopustno je navajati vrednost, poštno povzetje in pisмено obvestilo bodisi v ovoju ali na spremnici.

Ustavljeni češki socialno-demokra-

tični listi. Časopisi »Středočeske Hlasy«, »Polabski Obzor« in »Obzor českého Vyhodu« so ustavljeni.

Vojni ujetniki se več ne dobe na delo. Oddajanje vojnih ujetnikov za vsakovrstna dela je do daljne odredbe ustavljeno. Kdaj se bodo zopet oddajali, se svoječasno razglasi. Oglase za dodelitev vojnih ujetnikov je torej doposlati šele potem, kadar bo naznanjeno, da je vojne ujetnike zopet dobiti. Posebno se opozarja, da na noben način ni misliti, da bi se dobili rokodelci.

Klobuki se bodo podražili. Te dni so imeli fabrikantje klobukov na Dunaju sestanek, na katerem so sklenili, da bodo povišali cene klobukov, češ, da se je vse podražilo in tudi klobuki ne smejo zadržati. Zvišali bodo cene za 10 do 20 odstotkov. Spričo tega, da so klobuki že itak jako dragi, je zelo dvomljivo, če je to podraženje utemeljeno.

Prepoved prodajati sadje hodè od hiše do hiše. C. kr. deželni predsednik je izdal naslednji ukaz: Prodajanje sadja hodè od kraja do kraja, prenašanje in ponujanje od hiše do hiše in na cesti se za sedaj brez izjeme prepoveduje. Prodajanje sadja na trgih in trgovine s sadjem v stalnih obratovalnicah ta prepoved ne zadeva. Prestopke tega ukaza kaznujejo politična oblastva po poglavju 7. obrtnega reda z dne 5. febr. 1907, drž. zak. št. 199.

Svetovni pregled.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič na Kavkaz. Nikolaj Nikolajevič je bil vrhovni poveljnik ruske vojske. Po mnogih neuspehih so ga sedaj odstavili ter ga poslali v Kavkaz in mu dali naslov podkralja. Vrhovno poveljstvo ruske vojske je prevzel car sam.

Bulgarija na strani centralnih držav. Iz Sofije poroča »Frankfurter Zeitung«, da zapuste najbrže že te dni diplomatski zastopniki Rusije, Anglije, Francije, Italije in Srbije Sofijo. Angleški zastopnik je poslal arhiv v Solun.

Železničarji in rudarji na Angleškem. Izvršilni odbor železničarske zveze se je jel posvetovati o mezdnihih zahtevah in je sklenil, da ne bo obravnaval o zahtevah posameznih skupin, marveč bo stavil zahteve za vse železničarje skupaj in za vso Britanijo. Odbor je pripravljen obravnavati naravnost z ravnateljstvi železnic ali pa se tudi podvreči razsodišču trgovskega urada ter naglašja, da so dosedaj dovoljene draginjske doklade povsem nezadostne, ker je draginja silno narasla. V premogovnem revirju v Južnem Valesu je zopet izbruhnila stavka. 1100 rudarjev stavka, ker so podjetja sprejela v delo neorganizirane delavce.

Izgube francoske trgovske mornarice. Lyon, 14. septembra. (Kor. urad.) Francoska trgovska mornarica je izgubila vsled vojne dosedaj 13 jadernic, 13 parnikov, 3 ribiške ladje v skupni prostornosti 68.977 ton.

Vohunska afera v Atenah. »Südslavische Korrespondenz« poroča iz Aten: Dognalo se je, da so podkupljeni brzojavni uradniki imeli nalogo, da love za Petrograd one brzojavke, ki so jih pošiljali Angleži o poteku dardanelške akcije. Tako so bila ujeta tudi v Petrograd poslana poročila angleškega admirala. V tem slučaju gre za zelo razširjeno vohunstvo proti Angliji.

Novi indijanski rodovi. »Geographische Zeitschrift« javlja, da so šele sedaj v južni Ameriki našli na gosto obljubene naselbine, kjer žive indijanski rodovi, ki še nikoli niso videli belokožega človeka. Zasedil jih je angleški major

Faweett. Ti indijanci stanujejo ob izviri reke Madidi in jih je nad 100.000. O evropski kulturi seveda nimajo še nobenega pojma. Žive v nekakih zadrugah; po dvaset rodbin in več stanuje v enem gospodarstvu. Ti rodovi so med seboj v neprestanem boju, skalpiranje cvete pri njih in tolstega ujetnika tudi zakoljejo in snedo. Bajje je ljudožrstvo v okrajih na gornjem delu Amaconske reke še splošno v navadi.

Angleške izgube. Državni podtajnik vojnega urada v spodnji zbornici je povedal, da so Angleži v sedanji vojni izgubili do 21. avgusta: 4965 častnikov in 70.992 mož mrtvih ter 9973 častnikov in 241.080 mož ranjenih, 1501 častnika in 53.466 mož pa pogrešajo. Vse izgube iznašajo torej 381.983 mož.

Zedinjene države in Nemčija. »Reuter« poroča iz Washingtona: Pričakuje se, da predsednik Wilson kmalu kaj izjavi glede na politiko nasproti Nemčiji. Predsednikovi svetovalci so razdeljeni v dve skupini. Ena stranka sodi, da ne zadošča zagotovilo veleposlanika grofa Bernsdorffa, opozarja na izgovore ob potopu »Arabica« in sodi, da bi bilo edino pravilno, če takoj prekinejo zveze z Nemčijo. Vprašujejo, zakaj se obotavlja Nemčija izročiti prepis navodil poveljnikom podmorskih čolnov, če zasleduje odkrito politiko z Wilsonom in z Lansingom? Druga struja pa smatra za veliko diplomatično zmago, ker se je približala Nemčija Ameriki in noče, da bi se ne sporazumeli z Nemčijo diplomatičnim potom.

Najdragocenejša brezžična brzojavka Nemčije. Iz Londona se poroča: Najdragocenejša brzojavka, ki jo je kdaj brzojavila brezžičnim potom Nemčija, je bila oddana 4. avgusta 1914 popoldne ob 5. uri v Berlinu in se je glasila: Napovedala se je vojska Angliji. Prej ko mogoče poizkusite priti v kako nevtrarno pristanišče. Kakor obvešča poslujoči ravnatelj, Marconijeve družbe Jasae Goodfrey, se je to brzojavilo na daljavo 2000 milj vsem nemškimi brzojavnimi postajami in je bil ž njo rešen večji del nemške trgovinske mornarice. Samo to, da so rešili parnik »Vaterland« Hamburg-Amerika proge odtehta 10.000.000 funtov šterlingov, kolikor je stala naprava brezžičnega brzojavljanja.

Iz rudarskih zadrug.

Št. 72/915.

ZAPISNIK

seje krajevnega delavskega odbora rudarske zadrug v Idriji, ki se je vršila dne 12. septembra 1915 ob 8. zjutraj v prostorih rudarskega društva. Navzočih je bilo deset odbornikov.

Dnevni red: 1. Delavstvo in draginja. 2. Glede dobave krušnega živeža. 3. Slučajnosti.

K prvi točki je sklenil odbor v svojem posvetovanju poslati sl. c. kr. rudniškemu ravnateljstvu v Idriji, da jo izroči visokemu c. kr. ministrstvu za javna dela na Dunaju, naslednjo

Spomenico.

Na željo rudarjev c. kr. eraričnega rudnika v Idriji, je lokalni delavski odbor rudarske zadrug v Idriji v svoji seji z dne 12. septembra 1915 sklenil v zmislu § 65. zadružnih pravil, in sicer iz naslednjih razlogov:

1. Ker so se živila in vse druge potreščine, kar jih delavno ljudstvo potrebuje, tako silno podražile in draginja še vedno tako rapidno narašča, da delavstvu ob sedanjem mezdnejm zaslužku ni-

kakor ne bo mogoče vztrajati. V primeru navajamo:

Pred vojno je slanina veljala kilogram 1 K 60 vin., danes 6 K, meso 1 K 44 vin., danes 3 K 60 vin., krompir 8 K, danes 20 K, riž 40 do 56 vin., danes 2 K 40 vin. do 3 K, surovo maslo 1 K 80 vin. danes 5 K, delovna obutev 16 do 20 K, danes 60 do 80 K itd.

Sploh vse potrebščine so se podražile za 100 do 300%. Mezde v rudarstvu so pa ostale iste kot pred vojno, kakor na primer akordi, ki povprečno ne presežajo za 60 vin. nad normalno dnino, samo draginjska doklada se je dala 20, 40 in 60 vin. na delovne dneve, niti pa ne na bolniške dneve. Iz tega je jasno razvidno, da je delavstvu nemogoče v takih razmerah izhajati.

Torej rudarji v Idriji želijo, da se jim draginjska doklada poviša, kolikor je mogoče in v primeri z draginjo.

Rudarji v Idriji se nadejajo, da bo sl. c. kr. rudniško ravnateljstvo z vso svojo močjo podpiralo to opravičeno željo rudarjev, in da bo visoko c. kr. ministrstvo za javna dela to za idrijske rudarje tako nujno prošnjo uslišalo. (Sprejeto).

K drugi točki glede krušnega vprašanja je sklenil odbor, pri rudniškem ravnateljstvu po deputaciji treh odbornikov

Sodrug, naročite žepni koledar za delavce in prometne nameščence, ki izide v kratkem. Cena v platno vezanem izvodu, 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Naroča se pri upravi „Delavca“ in pri zaupnikih.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11-12	2-3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne hol.	10-12	2-3	Frančišk. ul. št. 4, pritličje
Dr. B. Ipavic	10.-12.	dop.	Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzij	1.-3	pop.	Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

določno poizvedeti mnenje rudniškega ravnateljstva in potem pa vse potrebne korake storiti, v kolikor je v odborovi moči, da se temu vprašanju odpomore. (Sprejeto).

Ker se ni nihče več javil k besedi, je načelnik ob 9. zaključil sejo.

Tomaž Brus,
t. č. načelnik.

Tomaž Filipič,
t. č. zapisnikar.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg šte. 20.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Sodrug Zore nam izroča 3 krone, katere je prejel in sicer: od sodr. A. Bregant v Bosni, po sodr. Valentin Sajovicu eno krono, dve kroni pa po sodr. Hafnerju od neimenovanega sodr. iz Pole.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Svarilo!

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite pristni

naravnost od izveovalnice.

pod naslovom:
Rastlinska destilacija
„FLORIAN“
v Ljubljani.

Postavno varovano.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Francišanska ulica šte. 6.
registрована zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za š. shode in veselice. .

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. .

Stereotipija. Litografija.

500 kron

Vam plačam, če Vaših kurjih oces, bradovic otiščancev Riabalzama ne odpravi popolnoma v treh dneh. Cena lončka z jamstvenim pismom 1 krona, 3 lončki K 2.50. Kemeny, Kaschau I. Postfach 12/123, Ogrsko.

Naročajte list „Delavec“.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

